

Міжнародний гуманітарний університет
ФАКУЛЬТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ, ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОЇ СПРАВИ ТА ТУРИЗМУ
Кафедра готельно-ресторанного та туристичного бізнесу

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Рекреаційні комплекси

Галузь знань	<u>24 «Сфера обслуговування»</u>
Спеціальність	<u>241 «Готельно-ресторанна справа»</u>
Назва освітньої програми	<u>Готельно-ресторанна справа</u>
Рівень вищої освіти	<u>перший (бакалаврський) рівень</u>

Розробники і викладачі <i>(вказуються розробники і викладачі, які викладають дисципліну - посада, наук. ступінь, вчене звання, П.І.Б.)</i>	Контактний тел.	E-mail
доцент кафедри готельно-ресторанного та туристичного бізнесу к.т.н., доцент Тітомир Людмила Анатоліївна	0977877071	titomirluda@gmail.com

1. АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

Навчальна дисципліна **«Рекреаційні комплекси»** розроблена для студентів 1 курсу денної та заочної форм навчання спеціальності 241 «Готельно-ресторанна справа» і сформує цілісне уявлення про зміст та структуру фахової підготовки; про обраний напрям і спеціальність та основні освітньо-кваліфікаційним вимогам щодо підготовки фахівця бакалаврського рівня.

Метою навчальної дисципліни **«Рекреаційні комплекси»** є формування у майбутніх фахівців теоретичних знань і практичних навичок з загальних підходів та принципів формування рекреаційних комплексів; факторів впливу та сучасних тенденцій розвитку готельно-ресторанної індустрії та туризму як складових сфери гостинності.

2. ОЧІКУВАНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКІ ПЛАНУЄТЬСЯ СФОРМУВАТИ ТА ДОСЯГНЕННЯ ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

У процесі реалізації програми дисципліни «Рекреаційні комплекси» формуються наступні компетентності із передбачених освітньою програмою:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми діяльності суб'єктів готельного і ресторанного бізнесу, що передбачає застосування теорій та методів системи наук, які формують концепції гостинності і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 06. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 10. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Спеціальні (фахові) компетентності

СК 01. Розуміння предметної області і специфіки професійної діяльності.

СК 04. Здатність формувати та реалізовувати ефективні зовнішні та внутрішні комунікації на підприємствах сфери гостинності, навички взаємодії.

Навчальна дисципліна «Рекреаційні комплекси» забезпечує досягнення програмних результатів навчання (РН), передбачених освітньою програмою:

РН 01. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці основні положення законодавства, національних і міжнародних стандартів, що регламентують діяльність суб'єктів готельного та ресторанного бізнесу..

РН 03. Вільно спілкуватися з професійних питань державною та іноземною мовами усно і письмово.

РН 04. Аналізувати сучасні тенденції розвитку індустрії гостинності та рекреаційного господарств

Заплановані результати навчання за навчальною дисципліною

Знання:

1. На понятійному рівні – основні категорії, поняття та їх визначення з курсу, зміст предмету «Рекреаційні комплекси» та його структуру, особливості .

2. Описувати основні ознаки складових рекреаційних комплексів

Уміння:

3. Розуміти якісні зміни , що відбуваються на сучасному етапі у сфері рекреації

4. Визначати останні зміни та особливості туристичної рекреації

5. Пояснювати зміст загальних тенденцій подальшого розвитку рекреаційних комплексів

6. Застосувати знання: на рівні відтворення – правильно оцінювати сутність та зміст складових сфери рекреації; на творчому рівні – використовувати свої внутрішні якості у підвищенні ефективності основ своєї професійної діяльності.

Навички:

7. Упорядковувати набуті знання у вигляді виконання самостійних завдань.

8. Аргументовано обговорити та обґрунтувати макро-рекреативних комплексів

3. ОБСЯГ ТА ОЗНАКИ КУРСУ

Загалом		Вид заняття (денне відділення / заочне відділення)			Ознаки курсу		
ЄКТС	годин	Лекційні заняття	Практичні заняття	Самостійна робота	Курс, (рік навчання)	Семестр	Обов'язкова / вибіркова
6	180	30 / 10	30 / 10	120 / 160	2	3	вибіркова

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				Заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		лекц.	прак	сам. роб.		лекц.	прак	сам. роб.
Тема 1. Вступ. Поняття: рекреація, рекреаційна діяльність, рекреаційні ресурси	19	2	2	15	22	2	2	18
Тема 2. Теоретичні основи формування рекреаційних комплексів, територіально-рекреаційних систем.	23	4	4	15	18			18
Тема 3. Природні рекреаційні ресурси.	19	2	2	15	18			18
Тема 4. Функціональні типи територіально-рекреаційних систем: лікувальний, спортивно-оздоровчий та пізнавальний.	23	4	4	15	22	2	2	18
Тема 5. Реакреаційні макро комплекси	19	2	2	15	18			18
Тема 6. Реакреаційні макро комплекси Європейського регіону	23	4	4	15	22	2	2	18
Тема 7. Реакреаційні макро комплекси Американського регіону	18	4	4	10	20	2	2	16
Тема 8. Характеристика рекреаційних комплексів субрегіону Азії та Африки.	18	4	4	10	16			16
Тема 9. Рекреаційні регіони України. Перспективи співробітництва ЮНЕСКО і України.	18	4	4	10	24	2	2	20
Усього годин	180	30	30	120	180	10	10	160
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ - ЕКЗАМЕН								

5. ТЕХНІЧНЕ Й ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ / ОБЛАДНАННЯ

Студенти отримують теми та питання курсу, основну і додаткову літературу, рекомендації, завдання та оцінки за їх виконання як традиційним шляхом, так і з використанням університетської платформи он-лайн навчання на базі Moodle та онлайн ресурсів Zoom, Google Classroom та Google Meet. Практичні навички у пошуку та аналізі інформації за курсом, з оформлення індивідуальних завдань, тощо, студенти отримують, користуючись університетськими комп'ютерними класами та бібліотекою. В процесі навчання використовується Проектор EPSON EB-X9, проекційний стаціонарний екран. Ноутбук ASUS E509D AMD Ryzen 3 3200U with Radeon Vega Mobile Gfx 2,60 GHz. ASUS n3050i-c/ Intel(R) Celeron(R) CPU N3050 1.60 GHz. Програмне забезпечення: Linux ubuntu, Libreoffice, Blender , Autodesk Homestyler, Planner 5D, Remplanner, SmartDraw, GOOGLE ANALYTICS, CANVA, Google SketchUp, Figma. Доступ до Інтернету.

6. ПИТАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Тема 1. Рекреація та рекреаційна діяльність як галузь наукового пізнання Етапи розвитку рекреації. <i>Практичне завдання:</i> Розкрити структуру рекреаційної діяльності.	2	2
2	Тема 2. Теоретичні основи формування рекреаційних комплексів Принципи та фактори розміщення ТРК. <i>Практичне завдання:</i> С Закономірності розвитку територіальних рекреаційних комплексів.	4	
3	Тема 3 Рекреаційно-ресурсний потенціал-основа формування рекреаційних комплексів Напрями оцінки рекреаційних територій: медико-біологічний, психолого-естетичний, технологічний.. <i>Практичне завдання</i> Творча дискусія на тему : Природно-технічні комплекси, види, характеристика.	2	-
4	Тема 4. Формування та структура рекреаційної індустрії. Функціональна структура рекреаційного потенціалу території <i>Практичне завдання:</i> Дискусія на тему : Культурно-історичні ресурси, їх класифікація.	4	2
5	Тема 5. Рекреаційне районування світу та України. Особливості розміщення рекреаційних закладів і спеціалізованих комплексів. Основні напрями інноваційного розвитку ресторанного господарства. <i>Практичне завдання</i> Дискусія на тему: Територіальна структура рекреаційного простору.	2	
6	Тема 6 Європа – провідний рекреаційний регіон світу	4	2

	Опишіть природно-географічні умови Європейського макрорегіону та охарактеризуйте їх вплив на рекреацію та туризм. Практичне завдання Визначте чинники розвитку рекреаційного господарства у Європейському рекреаційному регіоні.		
7	Тема 7. Розвиток рекреаційних комплексів Американського континенту Аналіз основних тенденцій розвитку рекреаційної діяльності в Північно-Американському рекреаційному субрегіоні. Практичне завдання <i>Творча дискусія на тему: Характеристика основних рекреаційних районів США і Канади.</i>	4	2
8	Тема 8. Рекреаційні комплекси країн Африки Рекреаційні комплекси країн Африки Особливості розвитку рекреаційного господарства в країнах Африки на сучасному етапі. Практичне завдання Основні об'єкти рекреації в регіонах Азії (історичний аспект та сучасність) Рекреаційні комплекси країн Африки Рекреаційні комплекси країн Африки	4	
9	Тема 9. Формування та регіональні проблеми розвитку рекреаційно-туристичного комплексу України Україна в ЮНЕСКО Характеристика рівня розвитку рекреаційної галузі України, її територіальна організація Практичне завдання Об'єкти світової природної та культурної спадщини ЮНЕСКО в Україні та світі	4	2
	Всього	30	10

7. САМОСТІЙНА РОБОТА

До самостійної роботи студентів щодо вивчення дисципліни «Рекреаційні комплекси» включаються:

1. Знайомство з науковою та навчальною літературою відповідно зазначених у програмі тем.
2. Опрацювання лекційного матеріалу.
3. Підготовка до практичних занять.
4. Консультації з викладачем протягом семестру.
5. Самостійне опрацювання окремих питань навчальної дисципліни.
6. Підготовка та виконання індивідуальних завдань у вигляді презентацій, рефератів тощо.
7. Підготовка до підсумкового контролю.

Тематика та питання до самостійної підготовки та індивідуальних завдань

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Тема 1. Рекреація та рекреаційна діяльність як галузь наукового пізнання <i>Індивідуальне завдання</i> Реферат. Поняття рекреаційної діяльності, її місце у сфері послуг та національній економіці	15	18
2	Тема 2. Теоретичні основи формування рекреаційних комплексів <i>Індивідуальне завдання</i> Реферат .Етапи та стадії формування територіальних рекреаційних комплексів (ТРК), їх типи, класифікації.	15	18
3	Тема 3 Рекреаційно-ресурсний потенціал - основа формування рекреаційних комплексів <i>Індивідуальне завдання</i> Цикл як форма рекреаційної діяльності. Презентація	15	18
4	Тема 4. Формування та структура рекреаційної індустрії. Проблема охорони територій рекреаційного призначення. <i>Індивідуальне завдання</i> Реферат Ресурсна складова території (на вибір), її вплив на розвиток рекреаційної діяльності. Навести приклади.	15	18
5	Тема 5. Рекреаційне районування світу та України Територіальна організація районів приміського, довготривалого та короткотривалого відпочинку. <i>Індивідуальне завдання</i> Реферат Організаційно-управлінська структура та проблеми менеджменту в рекреаційному господарстві.	15	18
6	Тема 6 Європа – провідний рекреаційний регіон світу <i>Індивідуальне завдання</i> Скласти комплексну характеристику рекреаційного господарства однієї з країн Середземноморського району: а) Греції; б) Італії; в) Іспанії; г) Франції; д) Туреччини; е) Хорватії; є) Словенії; ж) Марокко; з) Тунісу.	15	18
7	Тема 7. Розвиток рекреаційних комплексів Американського континенту Рекреаційні комплекси Південної Америки. <i>Індивідуальне завдання</i> Презентація Проблеми рекреаційного освоєння. <i>Карибського регіону.</i>	10	16
8	Тема 8. Рекреаційні комплекси країн Африки Характеристика рекреаційних комплексів Південно-Азійського туристичного регіону. <i>Індивідуальне завдання</i> Реферат Аналіз основних тенденцій розвитку рекреаційної діяльності Африки	10	16

9	Тема 9. Формування та регіональні проблеми розвитку рекреаційно-туристичного комплексу України Україна в ЮНЕСКО Об'єкти світової природної та культурної спадщини ЮНЕСКО в туристичних регіонах світу Індивідуальне завдання Діяльність ЮНЕСКО щодо збереження та розвитку природних та культурних рекреаційних комплексів	10	20
Всього		120	160

8. ВИДИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Робоча програма навчальної дисципліни передбачає наступні види та методи контролю:

Види контролю		Складові оцінювання
поточний контроль – опитування, тестування, контрольні роботи		50%
підсумковий контроль - екзамен		50%
Методи діагностики знань (контролю)	фронтальне опитування; наукова доповідь, реферати, усне повідомлення, індивідуальне опитування; робота у групах; практичні завдання, екзамен	

Питання до екзамену

1. Предмет, об'єкт та задачі дисципліни «Рекреаційні комплекси світу».
2. Поняття рекреаційної діяльності, її місце у сфері послуг та національній економіці.
3. Розкрити категорійний апарат дисципліни, визначити та проаналізувати основні поняття та терміни.
4. Етапи розвитку рекреації.
5. Розкрити структуру рекреаційної діяльності.
6. Суспільні функції рекреаційної діяльності.
7. Міжнародний (територіальний) поділ праці як основний закон формування рекреаційних комплексів.
8. Вплив економічних законів на формування рекреаційних комплексів.
9. Закономірності розвитку територіальних рекреаційних комплексів.
10. Цикл як форма рекреаційної діяльності.
11. Етапи та стадії формування територіальних рекреаційних комплексів (ТРК), їх типи, класифікації.
12. Принципи та фактори розміщення ТРК.
13. Рекреаційні потреби, сутність поняття, їх види.
14. Чинники формування рекреаційних потреб.
15. Рекреаційний попит, чинники, що його визначають.
16. Методи медико-біологічної оцінки території.
17. Методика психолого-естетичної оцінки території.

18. Методика технологічної оцінки території.
19. Рекреаційні ресурси, їх види.
20. Напрями оцінки рекреаційних територій: медико-біологічний, психолого-естетичний, технологічний.
21. Природно-технічні комплекси, види, характеристика.
22. Культурно-історичні ресурси, їх класифікація.
23. Рекреаційно-ресурсний потенціал території України. Рекреаційно-ресурсна ємність територій.
24. Сутність рекреаційно-туристичної індустрії.
25. Основні економічні показники роботи закладів рекреаційного господарства.
26. Особливості розміщення рекреаційних закладів і спеціалізованих комплексів.
27. Територіальна структура рекреаційного простору.
28. Курорти: поняття, види, класифікації.
29. Територіальна організація районів приміського, довготривалого та короткотривалого відпочинку.
30. Поняття про рекреаційний парк та його різновиди.
31. Організаційно-управлінська структура та проблеми менеджменту в рекреаційному господарстві.
32. Сутність рекреаційного районування, мета та фактори.
33. Головні ознаки рекреаційного району.
34. Одиниці сучасного рекреаційного районування.
35. Рекреаційне районування України.
36. Сучасний стан і проблеми розвитку основних рекреаційних районів світу.
37. Характеристика рекреаційного регіону світу (приморський, гірський, річковий, озерний, рівнинний тощо).
38. Сучасні тенденції світового рекреаційного процесу
39. Проблеми раціонального використання рекреаційних ресурсів.
40. Визначте чинники розвитку рекреаційного господарства у Європейському рекреаційному регіоні.
41. Опишіть природно-географічні умови Європейського макрорегіону та охарактеризуйте їх вплив на рекреацію та туризм.
42. Поясніть, як соціально-економічні фактори сприяють розвитку рекреаційної діяльності в Європейському регіоні.
43. Визначте культурно-історичні фактори, які впливають на рекреаційну діяльність.
44. Охарактеризуйте передумови розвитку рекреації в кожному європейському субрегіоні.
45. Визначте основні центри та курорти рекреаційного комплексу зимового відпочинку.
46. Рекреаційні комплекси Південної Америки
46. Особливості розвитку рекреаційного господарства в країнах Африки на сучасному етапі.
47. Рекреаційні ресурси та соціально-економічні фактори розвитку рекреаційних комплексів Африканського регіону.
48. Характеристика рівня розвитку рекреаційної галузі України, її територіальна організація.
49. Що необхідно відносити до рекреаційних кліматичних ресурсів?
50. Які існують перспективи розвитку рекреаційних водних ресурсів України?
51. Яке значення мають озера для розвитку рекреації в Україні?
52. Характеристика кліматичних курортів
53. Мета створення та задачі ЮНЕСКО

54. Основні напрацювання та Програми ЮНЕСКО
 55. Об'єкти світової природної та культурної спадщини ЮНЕСКО в туристичних регіонах світу
 56. Діяльність ЮНЕСКО щодо збереження та розвитку природних та культурних рекреаційних комплексів
 57. Культурно-історичні ресурси: світова культурна спадщина і національне культурне надбання
 58. Інноваційні впровадження у рекреаційні комплекси України
 59. Сучасний розвиток рекреаційних комплексів півдня України.

**9. ОЦІНЮВАННЯ ПОТОЧНОЇ, САМОСТІЙНОЇ ТА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ
 З ПІДСУМКОВИМ КОНТРОЛЕМ У ФОРМІ ЕКЗАМЕНУ/ ЗАЛІКУ**

Денна форма навчання			
<i>Поточний контроль</i>			
Види роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальний відсоток оцінювання
Систематичність і активність роботи на семінарських (практичних) заняттях			
1.1. Підготовка до практичних занять	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час практичних занять	25
Виконання завдань для самостійного опрацювання			
1.2. Підготовка програмного матеріалу (тем, питань), що виносяться на самостійне вивчення	-//-	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять або ІКР ¹ , перевірка презентацій тощо	10
Виконання індивідуальних завдань (науково-дослідна робота студента)			
1.3. Підготовка реферату (есе) за заданою тематикою	Відповідно до розкладу занять і графіку ІКР	Обговорення (захист) матеріалів реферату	10
1.4. Інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовка наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо.	-//-	Обговорення результатів проведеної роботи під час аудиторних занять або ІКР, наукових конференцій, дискусій та круглих столів.	5
Разом балів за поточний контроль			50
Підсумковий контроль			
екзамен			50
Всього балів			100
Заочна форма навчання			

¹ Індивідуально-консультативна робота викладача зі студентами

Поточний контроль			
Види самостійної роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальний відсоток оцінювання
Систематичність і активність роботи під час аудиторних занять			
1.1. Підготовка до аудиторних занять	Відповідно до розкладу	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час аудиторних занять	15
За виконання контрольних робіт (завдань)			
1.2. Підготовка контрольних робіт	-//-	Перевірка контрольних робіт (завдань)	15
Виконання завдань для самостійного опрацювання			
1.3. Підготовка програмного матеріалу (тем, питань), що виноситься на самостійне вивчення	-//-	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять або ІКР ² , перевірка презентацій тощо	10
Виконання індивідуальних завдань (науково-дослідна робота студента)			
2.1. Підготовка реферату за заданою тематикою	Відповідно до графіку ІКР	Обговорення (захист) матеріалів реферату під час ІКР	5
2.3. Інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовка наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо.	-//-	Обговорення результатів проведеної роботи під час ІКР, наукових конференцій, дискусій та круглих столів.	5
Разом балів за поточний контроль			50
Підсумковий контроль екзамен			50
Всього балів підсумкової оцінки			100

10. КРИТЕРІЇ ПІДСУМКОВОЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

(для екзамену)

Рівень знань оцінюється:

- «відмінно» / «зараховано» А - від 90 до 100 балів. Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно знаходити та опрацьовувати необхідну інформацію, демонструє знання матеріалу, проводить узагальнення і висновки. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, під час яких давав вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді, має конспект з виконаними

² Індивідуально-консультативна робота викладача зі студентами

завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

- «добре» / «зараховано» В - від 82 до 89 балів. Студент володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

- «добре» / «зараховано» С - від 74 до 81 балів. Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, але дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, реферату та активність у науково-дослідній роботі;

- «задовільно» / «зараховано» D - від 64 до 73 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на середньому рівні, допускає помилки, серед яких є значна кількість суттєвих. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, рефератів (есе);

- «задовільно» / «зараховано» E - від 60 до 63 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки, має неповний конспект з завданнями до самостійної роботи.

- «незадовільно з можливістю повторного складання» / «не зараховано» Fx – від 35 до 59 балів. Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.

- «незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни» / «не зараховано» F – від 0 до 34 балів. Студент не володіє навчальним матеріалом.

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами

100-бальною шкалою	Шкала за ECTS	За національною шкалою	
		екзамен	залік
90-100 (10-12)	A	Відмінно	зараховано
82-89 (8-9)	B	Добре	
74-81(6-7)	C	Задовільно	
64-73 (5)	D		
60-63 (4)	E		
35-59 (3)	Fx	незадовільно	не зараховано
1-34 (2)	F		

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Герасименко В.Г. (ред.) Оцінка туристично-рекреаційного потенціалу регіону: монографія. Одеса: ОНЕУ, 2016. 262 с.
2. Поколюдна М.М., Полчанінова І.Л. Рекреаційні комплекси світу (в тому числі тур.ресурси України). Конспект лекцій з дисципліни для студентів напряму підготовки 6.140101 «Готельно-ресторанна справа». Харків: ХНАМГ, 2012. 174с.
3. Любіцева О.О. Потенціал рекреаційний /Екологічна енциклопедія. Т.3.-К., 2008. С.129-130.

4. Масляк П.О. Рекреаційна географія: Навч. посіб К.: Знання, 2008. – 343с.
5. Семенов В.Ф. Туристичне країнознавство. Навчальний посібник. Одеса: Атлант, 2010. – 338 с.
6. Стафійчук В.И. Рекреалогія. Навчальний посібник. - Київ. Альтерпрес. 2008. – 263 с.
7. Петранівський В.Л., Рутинський М.Й., Ред. проф. Заставного Ф.Д. Туристичне краєзнавство: Навч. посіб. - 2-ге вид., виправл., Ред. проф. Заставного Ф.Д - К.: Знання, 2008. – 575 с.

Допоміжна

1. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про Туризм» // Урядовий кур'єр. - 2003.- №244.- С.15-19.
2. Закон України «Про курорти» від 19.01.2006, ВВР, 2006, № 22 // Відомості Верховної Ради України.- 2000.- №50.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Всесвітньої туристичної організації [Електронний ресурс] URL: <http://www.unwto.org>
2. Офіційний сайт Державного агентства України з туризму і курортів [Електронний ресурс] URL: <http://www.tourism.gov.ua>